

IGNALINOS RAJONO SAVIVALDYBĖS LYDERYSTĖS MODELIO „VERSLUMO SKATINIMAS UGDANT PASITIKĖJIMĄ“ APRAŠAS

1. Vizija ir siekiamas rezultatas

Lyderystės plėtros modelio „Verslumo skatinimas ugdant pasitikėjimą“ (toliau – modelio) vizija rajono mokyklos abiturientui – „Laimingas, savimi pasitikintis žmogus, kuriantis gerovę savo krašte“.

Vizija sukurta tikintis, kad laimingų, pasitikinčių, gerovę savo krašte kuriančių žmonių, gebančių susikurti darbo vietą sau ir kitam, gausėjimas išspręs opiausią rajono problemą – nedarbą bei daugelį su tuo susijusių pasekmių, tokių kaip gyventojų skaičiaus mažėjimas, žemas pragyvenimo lygis, nepasitenkinimas esama padėtimi ir pan.

Vizija atspindi tris pagrindinius komponentus: pasitikėjimą savimi, gebėjimą kurti gerovę (verslumą), patriotiškumą. Tik mylintis savo kraštą asmuo nepaliks jo likimo valiai, nesistengs išvykti, o liks jame gyventi; būdamas kūrybiškas ir pasitikintis savimi bei kitais, susikurs darbo vietą, nebijos įgyvendinti savo minčių.

Kadangi patriotiškumo ugdymas mokyklose vyksta gana sėkmingai, rajono mokyklas baigia mylintys savo kraštą mokiniai. Norintys pasilikti Ignalinos rajone dažniausiai to nedaro dėl vienintelės priežasties – neranda darbo, o savo verslo nekuria, nes nediršta. Todėl mokyklose labiausiai reikėtų ugdyti verslumui tinkamas savybes. Verslumo skatinimas – vienas strateginių savivaldybės tikslų, kurio siekiama ir rengiant bei įgyvendinant šį modelį. Verslumo skatinimo veikla mokyklose neįsivaizduojama be bendradarbiavimo ir lyderystės.

Todėl modelio tikslas – skatinti bendradarbiavimą ir lyderystę, ugdant verslumo kompetencijas.

Verslumo sąvoka modelyje vartojama plačiąja prasme – tai ne tiek paties verslo ar įmonės kūrimas, kiek įvairios bendražmogiškos savybės. Kaip tinkamos ugdyti mokyklose ir šiuo metu labiausiai reikiamos, pasirinktos tokios verslumo kompetencijos:

- gyvenimo būdas, kai planuoja pats (atsakomybė ir savęs pažinimas);
- pozityvus mąstymas – pozityvi reakcija į nesėkmes, pasitikėjimas savimi;
- bendravimo menas – gali gauti naudos, išlikdamas malonus kitiems;
- sugebėjimas patraukti, suburti žmones bendrai veiklai (lyderystė);
- teorinės žinios, praktiniai įgūdžiai.

Kadangi pirmosios keturios iš jų glaudžiai siejasi su pasitikėjimu savimi ir kitais, jų ugdymui buvo sukurta Pasitikėjimo ugdymo programa.

Nors pasitikėjimas – labai svarbi verslaus žmogaus savybė, pasitikėjimo kompetencija būtina ne tik verslininkui, bet ir kiekvienam sėkmingo gyvenimo siekiančiam jaunuoliui, kiekvienam norinčiam gerai jaustis vaikui. Tikimasi, kad sėkmingas pasitikėjimo ugdymas mokyklose atitiks rajono gyventojų lūkesčius ir skatins rajono gyventojų, pirmiausia mokinių, verslumą. Todėl modelis ir pavadintas „Verslumo skatinimas ugdant pasitikėjimą“.

Modelio uždaviniai:

1. Sukurti Pasitikėjimo ugdymo programą (jau sukurta; žr. Modelio aprašymo 8 priedas).
2. Užtikrinti Pasitikėjimo ugdymo programos (toliau – PUP) tęstinumą mokyklose.
3. Į programos įgyvendinimą ir kitas veiklas įtraukti verslininkus, įvairių profesijų asmenis, kad būtų plečiamos vaikų teorinės žinios ir praktiniai įgūdžiai.

4. Sukurti, palaikyti ir skatinti įvairius mokinių, mokytojų, mokinių tėvų, mokyklų bendruomenių, verslininkų bendradarbiavimo įgyvendinant programą būdus bei formas, leidžiančias atsiskleisti lyderystei.

Kurdami šį modelį, savo veikloje rėmėmės bendradarbiavimo, tolerancijos, atvirumo, nuoseklumo principais, siekėme konkrečių tikslų (aktualių savivaldybės lygmeniu), stengėmės įgyvendinti užsibrėžtus uždavinius.

Savo vertybėmis laikėme pasitikėjimą savimi ir kitais, bendradarbiavimą įvairių bendruomenių lygmeniu, drąsą veikti, pagarbą vienas kitam, dalijimąsi turima patirtimi, gebėjimą susikalbėti, dirbti komandoje, mokytis vieniems iš kitų.

Siekiant išsiaiškinti, kokią visam rajonui būdingą problemą mokyklų bendruomenės identifikuoja kaip pagrindinę, kaip mokyklų bendruomenės suvokia savimi pasitikintį žmogų, projekte dalyvaujančiose rajono mokyklose buvo atliekami įvairūs tyrimai, kuriais remiantis, parengtas PUP poreikio Ignalinos rajono savivaldybėje pagrindimas (žr. Modelio aprašymas, 1–7 priedai). Nustatyta, kad verslumo skatinimas ugdant pasitikėjimą rajono mokyklose būtinas įgyvendinant tiek Ignalinos rajono savivaldybės 2011–2018 metų strateginį plėtros planą, tiek nacionalinius švietimo prioritetus ir „Lietuvos pažangos strategijos 2030“ siekius.

2. Dalyvavimas

Į modelio kūrimą bei įgyvendinimą įsitraukė projekte dalyvaujančių mokyklų (Ignalinos gimnazijos, Ignalinos r. Vidiškių gimnazijos, Ignalinos r. Dūkšto vidurinės mokyklos, Ignalinos r. Naujojo Daugėlišio vidurinės mokyklos, Ignalinos Česlovo Kudabos progimnazijos) mokiniai, pedagogai (mokytojai, klasių auklėtojai, socialiniai pedagogai, logopedai), mokinių tėvai, mokyklos bendruomenė, savivaldybės lygmeniu – ir savivaldybės administracijos darbuotojai, rajono savivaldybės tarybos nariai. Į projekto veiklas vėliau buvo įtraukti ir projekte nedalyvaujančių mokyklų atstovai.

Kiekvienai šių grupių įgyvendinamas modelis yra svarbus. Modelio metu sukurta PUP padės ugdytis kiekvienam reikiamas savybes, kurios padės atrasti save gyvenime, įtrauks į nuolatinį mokymosi ir savęs pažinimo kelią. Mokiniai PUP atras daug įdomių temų ir įvairios praktinės veiklos. PUP turinys priartintas prie amžiaus grupių poreikių. Be to, mokiniai galėjo išsakyti savo nuomonę, pasidalinti mintimis, koreguoti rengiamas temas, mokytis bendradarbiauti ir priimti sprendimus bei tapo lygiaverčiais PUP kūrimo dalyviais. Tokiu būdu jau PUP rengimo metu buvo ugdomas mokinių pasitikėjimas savimi, kuris turės įtakos jų tolesniam gyvenimui. Klasių auklėtojai gavo metodinę medžiagą auklėtinių ugdymui ir kartu su kūrybine grupe įgijo komandinio darbo patirties kuriant programą. Rajono mokyklų mokytojai turėjo puikią galimybę bendrauti, keistis informacija, geriau pažinti vieni kitus, tobulinti kompetencijas. Sutvirtėjo mokyklų bendruomenės, pradėta daugiau bendradarbiauti su mokinių tėvais. Vyko bendri rajono mokytojų renginiai, seminarai, bendradarbiavimas, buvo sudarytos sąlygos savirealizacijai, galimybės mokytis, plėtėsi ir gilėjo tarpinstituciniai ryšiai. Modelis visą rajono švietimo bendruomenę subūrė bendrai veiklai.

Įgyvendinant modelį, įveiktas mokyklų bendruomenių abejingumas ir konservatyvumas, išryškėjo lyderiai. Iš pradžių kuriant modelį darbas vyko tik rajono, vėliau – ir mokyklų kūrybinėse komandose, dar vėliau į kūrybinės komandos susitikimus buvo pradėti kviešti įvairūs asmenys, susiję su nagrinėjama tema. Mokyklose informacija apie LL2 buvo skelbiama direkcinuose, metodinės tarybos susirinkimuose. Pasirinkus modelio kryptį, vyko projekto pristatymai, buvo įtrauktos mokyklų bendruomenės (ne tik mokiniai, tėvai ir mokytojai, bet ir kiti mokyklų darbuotojai). Dar vėliau vyko mokymai kartu su tėvais, tėvų atstovai dalyvavo bendruose renginiuose, seminare.

Prasidėjus PUP kūrimo darbams, buvo pakviesti norintys kurti programą klasių auklėtojai, kurie į šią veiklą įtraukė savo auklėtinius, kiti pedagogai. Mokytojai kartu mokėsi dalyvaudami seminaruose bei kūrybinių komandų užsiėmimuose, bendradarbiaudami kūrė PUP temas, jas išbandė. Mokiniai dalyvavo programos temų kūrime bei išbandyme, reflektavo, išsakė savo nuomonę apie programą.

Džiugu, kad sugalvota daug įdomių veiklų, bendradarbiauti (paskaitų, diskusijų forma, aktyvia veikla) turėjo galimybę skirtingų mokyklų mokytojai. Kadangi įvairios grupės į veiklą įsitraukė savanoriškai, todėl neigiama patirtimi negalime pasidalinti, išskyrus tai, kad vykdant savanorišką

veiklą nuolatos buvo jaučiama laiko stoka tiek dėl darbų apimties, tiek dėl veiklų smulkmeniškumo ir dažnų susitikimų.

Projekto metu nuolat vyko susitikimai-diskusijos tarp įvairių projekto darbo grupių, pasitelkiami konsultantai ir vidinius bei išorinius patarėjus. Mokytojai dalyvavo stažuotėse, seminaruose, įvairiuose užsiėmimuose, mokyklos komandos pasitarimuose. Sklandžiai dirbome grupinio darbo metodu. Mokiniai dalyvavo klasės valandėlėse, puikiai atliko užduotis, teikė pastabas ir pasiūlymus.

Nauja buvo tai, kad skirtingų mokyklų komandos kūrė bendrą produktą. PUP temos buvo ne paskirstytos tarp mokyklų, bet kiekvienos temos rengimo grupelę sudarė skirtingų mokyklų atstovai – tokiu būdu buvo sukurtos ne tik kūrybinės projekto komandos mokyklose bei savivaldybėje, bet ir tarp mokyklinės temų kūrimo komandos. Taip buvo skatinamas tarp mokyklinis bendradarbiavimas. Be to, vienas šalia kito vienodai dirbo tiek pedagogas, tiek mokyklos vadovas. Sukurta nauja bendradarbiavimo praktika, kurioje kiekviena mokykla stengėsi įnešti indėlį į bendrą darbą. Nauja ir tai, kad į projekto veiklas buvo įtraukti ne tik tėvai, bet ir mokyklų darbuotojai ne pedagogai.

Nauja patirtis bendradarbiavime – ir mokymasis neformaliosiose švietimo lyderystės studijose, kur teko rengti bendrus (kartu su kitų savivaldybių atstovais) grupinius projektus.

Tikimės, kad ir vėliau mokyklos, įgyvendindamos PUP (ir ne tik), dalinsis patirtimi, inicijuos naujas veiklas.

Informacija apie projekto metu vykstančias veiklas buvo nuolat plačiai dalijamasi. Vyko kuriamo modelio pristatymai mokyklų bendruomenėms, savivaldybės tarybos nariams. Kūrybinės komandos nariai dalijosi patirtimi su mokytojais, nedalyvaujančiais projekte, ir nagrinėjo PUP temas kartu su kitų klasių (nedalyvaujančių projekte) mokiniais.

Sukurtas projekto interneto puslapis (<http://www.ignalina.lt/index.php?4102456294>), kuriame yra visa informacija apie projekto veiklas rajone: rajono kūrybinės komandos susitikimų protokolai, nuorodos į straipsnius apie projekto veiklas (seminarus, stažuotes, modelio kūrimo procesą ir kt.), projekto metu atlikti tyrimai, sukurta PUP, modelio aprašymas. Apie projekto įgyvendinimą nuolat skelbiama mokyklų, savivaldybės interneto svetainėse, rajono spaudoje bei per Ignalinos kabelinę televiziją. Apie projekto įgyvendinimą daug kalbamasi neformaliai įvairiose aplinkose.

Manome, kad dėl to padidėjo visuomenės susidomėjimas projekto veikla, nauda. Tai lyg kūrybinės komandos veiklos įvertinimas.

3. Siekiamas ir įgyvendinamas sisteminis pokytis (naujos praktikos, kultūros pokyčiai)

Siekiamas pokytis savivaldybėje – „Laimingas, savimi pasitikintis žmogus, kuriantis gerovę savo krašte“. Pokyčio siekiama įgyvendinant modelio tikslą – skatinti bendradarbiavimą ir lyderystę, ugdamant verslumo kompetencijas.

Šiuo metu dažnai vyksta savivaldybės ir mokyklos atstovų susitikimai. Bendradarbiavimas, anksčiau buvęs daugiau patariamojo ar kontrolės pobūdžio, tampa lygiaverte partneryste. Sukurti glaudesni ryšiai tarp mokyklų ir tarp savivaldybės ir mokyklų. Mokyklų bendruomenės dalyvauja mokymuose, bendradarbiauja tarpusavyje. Vyksta mokymasis bendradarbiaujant. Parengta pagalbinė priemonė klasių auklėtojams – PUP, klasių valandėlėse išbandomos PUP temos.

Manome, kad sistemingai įgyvendinant PUP, mokiniai anksčiau ir tikslingiau apsispręs dėl būsimos profesijos pasirinkimo, didės mokinių motyvacija mokytis. O ateityje jaunimas kurs verslą rajone, mažės išvykstančių, atsigaus visos sritys (pvz.: švietimas, kultūra, verslas...).

Pokytis vyksta, nes kuriant programą dalyvauja savivaldybės, verslo atstovai, mokyklų bendruomenė. Įvyko seminarai, stažuotės, sklaida. Kūrybinės komandos nariai labiau pasitiki savimi ir kitais. Programos kūrimo darbo grupėse bendradarbiaujant mokytojams iš skirtingų mokyklų parengtos PUP temos. Tobulėja mokinių profesinio orientavimo ir ugdymo karjerai veiklos. Didėja mokinių ir mokytojų pasitikėjimas savimi. Sustiprėjo bendradarbiavimas, daugiau bendradarbiaujama neformaliai. Pokytį galėtume trumpai nusakyti taip: **nebuvo** → **yra** → **bus**.

Dabar yra tai, kad sukūrėme tvarų ryšį tarp mokyklų, kurdami modelį ir PUP išmokome diskutuoti, priimti bendrus sprendimus, įtraukti platesnę rajono bendruomenę (bibliotekų, kultūros

centro darbuotojus ir pan.) į tobulinimąsi. Sukurta darni kūrybinė komanda, vyksta susitikimai savivaldybėje.

Ypatinga mokymosi praktika – stažuotės. Kūrybinės komandos nariai sėmėsi patirties stažuotėse tam, kad būtų sukurtas kokybiškesnis savivaldybės lyderystės modelis.

Bendradarbiaujant tarpmokyklinėms komandoms, sukurta PUP. Tai nauja praktika, skatinanti skirtingų mokyklų mokytojų bendradarbiavimą. Savivaldybė – lyderis šiame procese, visi kiti – pasekėjai.

Džiugu, kad kūrybinis bendradarbiavimas tarp mokyklų, tarp mokytojų ir mokinių vyksta siekiant išugdyti savimi pasitikintį jauną žmogų.

Galime pastebėti, kad kiekvienos praktikos sėkmei svarbus savanorystės principas. Džiaugiamės, kad kiekvienoje mokykloje atsirado pakankamai savanorių PUP rengimui ir jos išbandymui. Džiaugiamės ir bendrais visų mokyklų komandų – PUP rengėjų – susitikimais, kurių metu įvairių mokyklų atstovai turėjo galimybę artimiau susipažinti, pasidalinti mintimis, aptarti konkrečias PUP praktikas savo mokyklose (klasėse).

Dalies dalyvių nuomone, bendrų susitikimų galėjo būti mažiau, ypač rajono kūrybinės komandos nariams. Buvo galima susitikinėti rečiau, bet susitikimų metu kalbėti tik apie esmę, nesileisti į smulkmeniškumą.

Dalyje mokyklų nepasiteisino informacijos perteikimo būdas **kūrybinė komanda** → **mokyklos bendruomenė**. Priežastis – laiko stygius ir didelis užimtumas. Naujas mokymosi būdas – procesinis mokymasis – nebuvo labai palankiai priimtas galbūt dėl to, kad žmonės tokiam mokymuisi nebuvo pasirengę ir neturėjo patirties.

Džiugu, kad daugelis naujų praktikų pasiteisino. Bendradarbiavimo praktika bus tęsiama ir toliau: ketinama glaudžiai bendradarbiauti tarp mokyklų įvairiose veiklose, rengti bendrus projektus, organizuoti bendrus mokyklų renginius. Be to, remiantis bendradarbiavimo principu, bus įgyvendinama ir šio projekto metu visų dalyvių pastangomis sukurta PUP.

Projekto metu įvyko nemažai kultūrinių pokyčių:

- Tarpinstitucinio bendravimo kultūroje nuo formalaus bendravimo pereita prie betarpiško; tiek rajono, tiek mokyklų kūrybinių komandų nariai džiaugiasi šiltais tarpusavio santykiais, kokybišku bendradarbiavimu.
- Išmokta išklausti ir priimti kitokią nuomonę, plačiau ar „kitu kampu“, iš „kitos pusės“ (mokinio, mokinio tėvo, mokytojo, mokyklos ar savivaldybės administracijos) pažvelgti į esamą situaciją, giliau ir kokybiškiau ją analizuoti.
- Kito mokymosi visą gyvenimą principų suvokimas įtraukiant tėvus, mokinius ir platesnį pedagogų ratą: visi ilgą laiką mokėsi siekdami vieno bendro tikslo. Šiuo metu mokytojai noriau vyksta į mokymus, lengviau buriasi į darbo grupes, galbūt net lengviau priima naujoves, vieni kitus skatina įsitraukti į mokymąsi.

Manome, kad šie pokyčiai dar nesibaigė. Sakoma, negali išmokyti to, ko pats nemoki. Tikimės, kad PUP padidins ne tik mokinių, bet ir mokytojų pasitikėjimą. Besikeičiantis, besimokantis, nuolat atsinaujinantis mokytojas skatina pokyčius klasėje bei daugiausiai prisideda prie kuriamos pažangos. Tikimės, kad mokiniai pajus permainas, pajus PUP temų svarbą ir aktualumą ir pradės labiau pasitikėti savimi, tikslingiau apsispręs dėl būsimos profesijos pasirinkimo, stiprės mokymosi motyvacija ir efektyvumas. Pasitikintis savimi mokinyš labiau motyvuotas, kuria ateities planus, drąsiai sprendžia ir veikia.

Parengtą PUP planuojame įgyvendinti visose rajono bendrojo ugdymo mokyklose nuo 2014 m. rugsėjo 1 d. Programos įgyvendinimas bus įtraukiamas į klasių auklėtojų planus. Tikimės, kad kiekvienas rajono mokyklų abiturientas šią programą bus išklausęs bent du kartus – vieną kartą 5-8 klasėje ir vieną – 9-12 klasėje.

4. Savivaldybės švietimo bendruomenės mokymasis ir profesinis palaikymas

Ateidami į projektą kiekvienas atsinešėme savo idėjas, nuostatas, kurios pamažu kito. Gebėjimas priimti kito žmogaus nuostatas, mintis, jas toleruoti – labai svarbus modelio įgyvendinimo tarpsnis. Šis laikotarpis mūsų komandoje užtruko gana ilgai. Turėjo praeiti nemažai laiko, kol tapome darnia kūrybine komanda, gebančia išgirsti ir priimti bet kokią nuomonę, kritiką ir į ją reaguoti pozityviai, daryti išvadas, priimti kitus sprendimus.

Įgyvendindami modelį išmokome (įgijome):

- *sąmoningumo ir savęs pažinimo, sugebėjimo apibrėžti savo gebėjimų silpnąsias ir stipriąsias puses;*
- *pasitikėjimo savimi, komunikavimo, santykių kūrimo įgūdžius;*
- *nuostatų lankstumo, mąstymo nuostatų keitimo, klausymo ir klausinėjimo įgūdžių, gebėjimo kurti pasitikėjimo ir pagarbos atmosferą;*
- *įvaldyti įvairius bendradarbiavimo gebėjimus (dalijantis patirtimi, priimant sprendimus, dirbant komandoje);*
- *gebėjimo motyvuoti ir skatinti naujas perspektyvas;*
- *dalykinių žinių ir įgūdžių;*
- *įsipareigojimo, planavimo, strateginio mąstymo įgūdžių, pasitikėjimo savimi ir kitais priimant vertingus ir teisingus sprendimus;*
- *ugdomojo bei procesinio konsultavimo.*

Projekto įgyvendinimo metu buvo įvaldytos produktyvaus ir aktyvaus mokymosi strategijos. Ypač daug dėmesio buvo skiriama tarpasmeninei strategijai, daug dirbome ir mokėmės įvairios sudėties grupėse ir grupelėse. Vyko paskaitos, diskusijos, mokymasis ir darbas grupėse, kolektyviniai ir žodiniai žaidimai, atpasakojimai, skaitymas balsu, buvo rašomas mokymosi dienoraštis, vyko pokalbiai su mokymosi draugu, užsimezgė bendradarbiavimo ryšiai. Daug mokėmės savivaldžiai. Vyko mokymasis bendradarbiaujant, įvaldytos naujosios kūrybiškumą skatinančios technologijos, supраста refleksijos svarba mokantis, atlikti veiksmo tyrimai. Didžiulę naudą davė aktyvaus mokymosi strategijos. Įdomu buvo įsitraukti ir į procesinio konsultavimo modelį, kurį puikiai įvaldę mūsų konsultantai Alisa, Vitalija ir Rolandas. Gebėjimas nuteikti ir organizuoti darbą komandoje, grupėse – tai viena iš sėkmingo darbo prielaidų. Išmokta ugdomojo konsultavimo pagrindų. Su dauguma naujovių susipažinta formaliųjų ir neformaliųjų švietimo lyderystės studijų metu.

Nors verbalinės strategijos (paskaitos, diskusijos), erdvinės (vaizduotės lavinimo, grafikų) nebuvo naujos, bet verbalinę, loginę, erdvinę, fizinę-kinestetinę, tarpasmeninę ir vidinę-asmeniškąją mokymosi strategiją patobulino kiekvienas projekto dalyvis.

Savivaldybei projekto įgyvendinimo metu buvo skiriama įvairi parama – nuolatinis konsultavimas modelio kūrimo metu, įvairūs seminarai, stažuotės, švietimo lyderystės studijos. Didžiulis paramos paketas yra naudingas ne tik savivaldybės, bet ir mokyklų komandoms, kurios turėjo galimybę dalyvauti mokymuose, seminaruose, dalis asmenų – ir stažuotėse. Įgytas žinias sėkmingai pritaikome praktikoje – pamokų metu, popamokinėje veikloje, konsultuodami mokytojus, mokyklų vadovus, taip pat kasdienėje darbinėje veikloje, tiesiog bendraujant su žmonėmis, dirbant komandose.

Savivaldybės kūrybinėje komandoje, rengdami modelį, nuolat dirbo ir dirbdami padedant konsultantams mokėsi kartu su kitais ir vieni iš kitų 14 asmenų, mokyklų komandose – 43. Iš viso vyko 29 rajono kūrybinės komandos susitikimai (iki 2014-05-31). Visų susitikimų protokolai ir medžiaga yra projekto interneto puslapyje <http://www.ignalina.lt/index.php?4102456294>.

2 pedagogai studijavo formaliosiose švietimo lyderystės magistratūros studijose, 15 – neformaliosiose.

Savaitės trukmės stažuotėse Lenkijoje-Čekijoje dalyvavo 3, Estijoje-Suomijoje – 8, Lenkijoje-Vokietijoje – 3 pedagogai, trijų dienų trukmės stažuotėse Šiauliuose – 3, Anykščiuose – 3 pedagogai. Stažuočių aprašymai, ryškiausios patirtys aprašytos projekto interneto puslapyje.

Vyko daug mokymų PUP rengėjams. Seminare „Dialogo menas“ (2013-06-11) dalyvavo 51, „Savivertė ir pozityvus mąstymas“ (2013-09-27) – 21, „Konfliktų sprendimo menas“ (2013-10-29) – 31, „Viešas kalbėjimas“ (2013-10-30) – 29, „Savęs pažinimas“ (2013-11-22) – 28, „Kūrybiškumo

ugdymas naudojant naujasias technologijas“ (2014-02-28) – 43, „Pamoka kitaip“ (2014-04-15) – 45 asmenys. Apie seminarus irgi paskaityti galima projekto interneto puslapyje.

PUP rengėjai ne tik dalyvavo mokymuose, bet ir kartu su rajono kūrybine komanda diskutavo, tarėsi, kaip rengti PUP temas. Tokių susitikimų metu buvo mokomasi recenzuoti, pateikti nuomonę, dirbti grupėse ir pan. Iš viso vyko 5 bendri PUP rengėjų susitikimai programos rengimo klausimais (2013-10-08 – dalyvavo 35, 2013-11-20 – 35, 2013-12-17 – 26, 2014-02-04 – 23, 2014-03-10 – 31 asmuo). 2014-05-14 vyko konferencija „Nuo pasitikėjimo iki meilės gimtajam kraštui“.

Visa mokymosi (studijose, seminaruose, stažuotėse, savivaldžiai) patirtis labai pravertė rengiant modelį bei kuriant PUP. Reikėjo dalykų, susijusių su psichologija. Reikėjo žinių, idėjų, bendravimo ir bendradarbiavimo įgūdžių, siekiant tikslo. Rengiant temas reikėjo profesinės pagalbos: tam pasitarnavo mokymai reikiama tema, literatūros studijavimas, tarpusavio bendradarbiavimas kūrybinėje komandoje. Ypač svarbi buvo konsultantų, psichologų pagalba, nes kuriant PUP prireikė specifinių žinių, be kurių kasdieniame darbe paprastai apsieiname. Skaitėme daug įvairios literatūros, ieškojome žaidimų, kad mokiniams būtų įdomu ir linksma. Džiugu, kad gavome visus reikiamus mokymus pradedant savęs pažinimu ir baigiant kitokiu pamokos organizavimu.

Įgytas žinias gilinsime ir taikysime profesinėje veikloje. Ketiname toliau reguliariai bendradarbiauti tarpusavyje, dalyvauti kompetentingų specialistų mokymuose. Mokytojams, dirbsiantiems su PUP, reikės mokymų ir seminarų – manome, kad įgijome pakankamai patirties pakonsultuoti kolegas. Na ir, aišku, mokysimės visą gyvenimą.

5. Modelio tvarumas/tęstinumas

Manome, kad įgyvendinamas modelis yra tvarus, nes:

➤ **Įgyvendinamas pokytis** jau yra prasidėjęs. Visų lygių bendradarbiavime įvyko pakankamai kokybinių pokyčių, kad toks bendradarbiavimas tęstųsi ir toliau. Parengta PUP bus įteisinta rajono savivaldybės teisės aktais bei kasmet įgyvendinama rajono mokyklose. Tikimės, kad padidėjus mokinių, mokytojų pasitikėjimui savimi ir kitais, po kokio dešimtmečio sulauksime į mūsų rajoną sugrįžtančių buvusių savo mokyklų abiturientų, kurie bus laimingi, pasitikintys savimi ir kurs gerovę savo krašte.

➤ **Dalyvavimas** projekto veiklose tęsis toliau. Kadangi PUP bus įgyvendinama visose rajono mokyklose, kiekvienas mokinys išklausys PUP temas, tai projekto dalyvių ratas ne mažės, o tik didės.

➤ Projekto metu susiformavusios **naujos praktikos** – gebėti į problemą pažvelgti kito žmogaus akimis, bendradarbiauti, kartu dirbti komandoje, siekti bendrų tikslų, mokytis visą gyvenimą – turėtų išlikti, nes jos palengvina gyvenimą, padeda spręsti problemas, padeda ieškoti naujų idėjų, siekia gerovės kiekvienam.

➤ Įvykę **kultūriniai pokyčiai** yra tvarūs – pradėjęs bendrauti betarpiškai, negali vėl grįžti prie formalaus bendravimo; projekto dalyvių išsiugdytas gebėjimas įsiklausyti į kitą nuomonę, pamatyti problemą kitu „kampu“ negali išnykti; mokymosi visą gyvenimą principų taikymas dar labiau skatina norą nuolat mokytis.

➤ **Mokymosi, profesinio augimo tęstinumas** pasireiškė tuo, kad PUP rengėjai turės padėti, patarti PUP rengime nedalyvavusiems kolegoms, juos mokyti, o šio proceso metu tobulės abi pusės. Be to, dalyvavimas švietimo lyderystės studijose, seminaruose daugumai pažadino norą mokytis visą gyvenimą.

Modelio tvarumą padės užtikrinti ir tai, kad visose projekto veiklose kartu aktyviai dalyvavo kiekvienos mokyklos tiek administracijos atstovai, tiek mokytojai, taip pat pusė rajono švietimo padalinio darbuotojų, o paskutiniu metu į projekto veiklas (mokymus, PUP recenzavimą) įtraukėme ir projekte nedalyvavusias mokyklas, todėl visi pokyčiai ir naujos praktikos jau tapo visos savivaldybės švietimo bendruomenės kultūros dalimi. Be to, savivaldybės švietimo padalinys atliks PUP įgyvendinimo mokyklose bei mokymų PUP temomis koordinatoriaus vaidmenį, užtikrins PUP įtraukimą į mokyklų BUP, pagal poreikį patars projekte nedalyvavusioms mokykloms, viešins PUP temoms mokytojų parengtas pateiktis internete, skatins PUP įgyvendintojus ir koordinatorius mokyklose.